

Nr 162.

Av herr **Bäckström m. fl.**, om åtgärder mot uteblivet eller försenat erläggande av lagfartsstämpel.

Vid 1934 års riksdag väcktes två likalydande motioner (nr 232 i första kammaren och nr 422 i andra kammaren) om åtgärder mot uteblivet eller försenat erläggande av lagfartsstämpel.

I motionerna anfördes dels att det föreläge praktiska svårigheter att rätt tillämpa nuvarande bestämmelser rörande erläggande av stämpelavgift vid lagfart å fast egendom och dels att gällande lag icke vore tillfyllest, då man i full utsträckning ville tillgodose kronans intressen.

Efter en redogörelse för åtskilliga fall, som vore ägnade att belysa rådande otillfredsställande förhållanden på detta område, gjordes följande uttalande: »Ingen torde med hänsyn till vad här anförts ifrågasätta annat än att en ändring bör åvägbringas till fromma för staten, men även för den lojala delen av allmänheten. Beträffande sättet, på vilket detta skall ske, kunna olika meningar råda. Först av allt bör saken ingående utredas. Efter vilka linjer utredningsarbetet skall bedrivas, är dock knappast möjligt att här närmare utveckla. Vi anse oss likväl böra antyda lämpligheten av att i denna utredning låta personer, som genom sin verksamhet äro närmare införsatta i dessa förhållanden, deltaga. Vi nämna sålunda representanter för domstolarna och fastighetsmäklarna. Icke minst de sistnämndas erfarenhet torde vara till nytta. Det kunde ock tänkas, att dessa genom lagstiftningsåtgärder gäves en sådan ställning, att de hade både rätt och skyldighet att härutinnan medverka till lagarnas efterlevnad.»

I motionerna hemställdes om skrivelse till Kungl. Maj:t av innebörd att Kungl. Maj:t måtte låta utreda och till riksdagen inkomma med förslag till åtgärder, som förebygga att staten undandrages lagfartsstämpel eller att tiden för dess erläggande onödigt uppskjutes, ävensom de förslag i övrigt, vilka med denna fråga kunna äga sammanhang.

I enlighet med bevillningsutskottets hemställan beslöto båda kamrarna, att motionerna icke skulle till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Enligt utskottets mening vore det angeläget att förefintliga möjligheter att övervaka stämpelavgiftens erläggande utnyttjas. Det borde emellertid närmast ankomma på Kungl. Maj:t att ägna uppmärksamhet åt denna fråga samt att därvid verka för att åklagarna på lämpligt sätt fullgöra en sådan övervakning ävensom vidtaga erforderliga åtgärder för att övervakningen underlättas och göres mera effektiv än för närvarande torde vara möjligt.

Utskottet som förklarade sig sakna möjlighet att bedöma, i vilken utsträckning i motionerna angivna transaktioner av lagstridig karaktär förekommit, funne uppenbart, att en mera effektiv övervakning av att lagfart sökes inom

föreskriven tid även borde kunna leda till förbättringar på området. Med hänsyn härtill och då med gällande föreskrifter ifråga om överlåtelse av fast egendom ett tillförlitligt kontrollsystem icke torde kunna anordnas utan betydande kostnader eller andra olägenheter för fastighetsägarna, hade utskottet icke ansett sig böra för närvarande föreslå någon särskild åtgärd för vinnande av sistnämnda syfte.

Enligt vad utskottet inhämtat hade Kungl. Maj:t på grund av gjord framställning sin uppmärksamhet riktad på förevarande spörsmål. Då det därför kunde antagas, att Kungl. Maj:t komme att överväga, huruvida icke för undanröjande av angivna olägenheter ändringar borde vidtagas i hithörande författningar, hade utskottet icke ansett sig böra föreslå någon skrivelse i ämnet.

Utskottets antagande, att vissa åtgärder kunde förväntas bliva vidtagna från Kungl. Maj:ts sida, har ännu icke förverkligats, oaktat närmare tre år gått, sedan frågan var uppe i riksdagen. Det kan därför icke anses vara förmätet, att en förnyad framställning göres i saken. I detta sammanhang vilja vi framlägga några erinringar mot bevillningsutskottets ovan refererade motivering för dess avstyrkande av 1934 års motioner.

Utan att göra sig skyldig till överdrift vågar man påstå, att med gällande bestämmelser någon verkligt tillfyllestgörande kontroll icke kan ernås på detta område. Det är likväl icke åtgärder angående den för sent erlagda stämpeln, som i främsta rummet erfordras. De många nu befintliga kryphål och bristfälligheter, som för samvetlösa personer göra det möjligt att helt undandraga statskassan densamma rätteligen tillkommande lagfartsstämpel, är kanske ett problem som borde göra statsmakterna ännu mera betänksamma.

Om enligt utskottets mening det är angeläget, att förefintliga möjligheter att övervaka stämpelplikten rätt utnyttjas, och det vidare måste anses vara oemotsägligt, att vad som nu gäller icke bör fortbestå, synes det uppenbart, att något bör åtgöras.

Ett av skälen till utskottets inställning är det att »med gällande föreskrifter i fråga om överlåtelse av fast egendom ett tillförlitligt kontrollsystem icke skulle kunna anordnas utan betydande kostnader eller andra olägenheter för fastighetsägarna». Vari dessa betydande kostnader eller olägenheter skulle bestå, har utskottet icke ens antytt. Man kan därför icke utan vidare godtaga ett dylikt påstående såsom absolut riktigt. Men även om så skulle vara, att en reform innebär vissa kostnader och olägenheter för fastighetsägarna, får man icke förbise de sidor av saken, som heta lagens efterlevnad och statens inkomster. För övrigt torde några kostnader i nyssberörda avseende knappast behöva ifrågakomma, om, såsom exempelvis skett i Norge och Danmark, mäklarna genom statliga åtgärder gäves en sådan ställning, att de hade både rätt och skyldighet att utan kostnad för statsverket härutinnan medverka till efterlevnad av gällande bestämmelser. Staten skulle med andra ord utan nämnvärda kostnader erhålla en betryggande kontroll, som medförde väsentligt ökade inkomster genom lagfartsstämpel.

I sammanhang med denna frågas prövning borde också frågan om det kringgående av stämpelförordningen, som sker genom bildandet av aktie-

bolag och ekonomiska föreningar vars andelsbevis sedan gå ur hand i hand, äga rum.

Med stöd av det ovan anförda få vi vördsamt hemställa,

att riksdagen måtte besluta i skrivelse till Kungl. Maj:t an- hålla, att Kungl. Maj:ts täcktes låta utreda och till riksdagen inkomma med förslag till åtgärder, som förebygga att staten undandrages lagfartsstämpel eller att tiden för dess erläggande onödigt uppskjutes, ävensom de förslag i övrigt, vilka med denna fråga kunna äga sammanhang.

Stockholm den 20 januari 1937.

J. M. Bäckström.

C. I. Asplund.

Axel Löfvander.

Erik Anderson.
